STARTNOTITIE

Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord

GEMEENTE Berg en Dal

BUREAU NIEUWE GRACHT
stedenbouw & landschap

7 juli 2026

Inhoudsopgave

05 Hoofdstuk 1
Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord

- Inleiding
- Doelen en inhoud van het Dorps- en Gebiedsprogramma
- Betrokken partijen

09 Hoofdstuk 2
Plan van Aanpak

- Stap 1: Startnotitie
- Stap 2: Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord

13 Hoofdstuk 3
Concrete vraagstukken

- Acht thema's
- Kaart met vraagstukken

17
Bijlagen

- 1. Toelichting Concrete Vraagstukken
- 2. Beleidsmatige vraagstukken

Het plangebied van het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord. Binnen Stuwwal Noord liggen de dorpen Beek, Berg en Dal, Heilig Landstichting en Ubbergen. Ook Dekkerswald valt binnen het plangebied. Aan de noordzijde is niet de N325 als grens genomen, maar een wat ruimer gebied tot aan het Meertje. Dit omdat ten noorden van de N325 sprake is van een aantal vraagstukken dat een relatie heeft met de kern Beek. Het is goed voorstelbaar dat bij het opstellen van het Dorps- en Gebiedsprogramma voor Ooijpolder-Duffelt voor een plangebied wordt gekozen dat enige overlap heeft met het plangebied voor dit Dorps- en Gebiedsprogramma.

1. Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord

Inleiding

Uitwerking van de Omgevingsvisie

In 2025 is de Omgevingsvisie Berg en Dal vastgesteld. Deze visie vormt het overkoepelende beleidskader voor de fysieke leefomgeving binnen de gemeente. Om de doelen uit de Omgevingsvisie en andere beleidsnota's te vertalen naar concrete acties en projecten biedt de Omgevingswet de mogelijkheid thematische en gebiedsgerichte programma's op te stellen.

De gemeente Berg en Dal heeft ervoor gekozen om drie gebiedsgerichte programma's te maken. Het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord is daarvan het eerste. Later worden ook programma's opgesteld voor Ooijpolder-Duffelt en Groesbeek en omgeving. Daarnaast stelt de gemeente ook thematische programma's op, zoals het Programma Mobiliteit. Deze thematische programma's zijn gericht op de hele gemeente.

Startnotitie als eerste stap

Het Dorps- en Gebiedsprogramma voor Stuwwal Noord wordt in twee stappen opgesteld. Deze startnotitie vormt de afsluiting van de eerste stap. Dit hoofdstuk beschrijft wat het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord inhoudt. Hoofdstuk 2 gaat vervolgens in op de manier waarop het Programma wordt opgesteld en hoe overleg met de verschillende gebiedspartijen en bewoners wordt vormgegeven. Daarnaast bevat de Startnotitie een eerste blik op de inhoud: Hoofdstuk 3 biedt een overzicht van de vraagstukken die spelen in Stuwwal Noord. Met deze Startnotitie als basis wordt vanaf de zomer het uiteindelijke Dorps- en Gebiedsprogramma voor Stuwwal Noord opgesteld.

Doelen en inhoud van het Dorps- en gebiedsprogramma

Doelen

Voor het opstellen van het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord zijn vier doelen geformuleerd:

1. Inventariseren: het Programma geeft een overzicht van de concrete vraagstukken die in Stuwwal Noord spelen.
2. Integreren: de raakvlakken en knelpunten tussen de verschillende vraagstukken worden in beeld gebracht. Ofwel: waar kunnen (de oplossingen van) vraagstukken elkaar versterken en waar zijn ze mogelijk strijdig.
3. Agenderen: op basis van het overzicht van vraagstukken worden prioriteiten aangebracht en wordt een fasering opgesteld.
4. Tenslotte wordt waar dat kan een beeld geschetst van mogelijke oplossingsrichtingen, zonder daarin al definitieve keuzes te maken. Het gaat daarbij om

Positionering van het (Omgevings)programma ten opzichte van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan

oplossingsrichtingen die op dit moment nog niet in beeld zijn en die relatief eenvoudig zijn te realiseren. Oplossingen voor vraagstukken waarvoor een volledig aanvullend project moet worden opgestart, vallen buiten de scope van het Dorps- en Gebiedsprogramma.

Samenvattend moet het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord vooral een agenda opleveren waar de gemeente de komende jaren concreet mee aan de slag gaat. Daarnaast moet het Programma inzicht bieden waar slimme combinaties te maken zijn en waar eventuele conflicten spelen.

Opbouw van het Programma

Het Dorps- en Gebiedsprogramma wordt één document voor heel Stuwwal Noord. Het is de bedoeling om daarin onderscheid te maken tussen vraagstukken die van toepassing zijn op de vier kernen, Dekkerswald en het buitengebied. Per vraagstuk wordt aangegeven welke partijen betrokken zijn, wat de samenhang is met andere vraagstukken en wat de globale fasering is. Naast een opsomming van de vraagstukken bevat het Dorps- en Gebiedsprogramma een kaart die een overzicht geeft van de verschillende vraagstukken en de onderlinge samenhang.

Vraagstukken op de juiste schaal

Om deze agenda op te kunnen stellen wordt in het Dorps- en Gebiedsprogramma gericht gezocht naar vraagstukken die passen bij de schaal van Stuwwal Noord. Vaak komen deze vraagstukken voort uit de vraagstukken die in de Omgevingsvisie en ander overkoepelend beleid zijn geformuleerd. Die vraagstukken zelf worden in het Dorps- en Gebiedsprogramma niet herhaald. Ze zijn ‘te hoog over’ en het is bovendien niet de bedoeling om het werk uit de overkoepelende beleidsnota’s over te doen.

Ter verduidelijking een paar voorbeelden. In de Omgevingsvisie Berg en Dal zijn het behoud van cultuurhistorische elementen en het realiseren van voldoende en geschikte woningen belangrijke vraagstukken. In het Dorps- en Gebiedsprogramma voor Stuwwal Noord wordt dit vertaald naar vraagstukken op concrete locaties, door bijvoorbeeld in te zoomen op een aantal landgoederen en het romeinse aquaduct en concrete herontwikkelingslocaties in de kernen te benoemen.

Afwegingskader als basis voor fasering

Naast het in beeld brengen van vraagstukken wil het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord de vraagstukken ook ordenen, prioriteren en faseren. Het is immers praktisch en financieel onmogelijk om alles tegelijk te doen. Bovendien zijn - oplossingen voor - vraagstukken soms volgordelijk. Bij het opstellen van het Dorps- en Gebiedsprogramma wordt daarom gezocht naar een geschikt afwegingskader waarmee de verschillende vraagstukken beoordeeld kunnen worden.

Bij het opstellen van dit afwegingskader zal gebruik worden gemaakt van de vraagstukken en bijbehorende doelstellingen die in het overkoepelende beleid zijn geformuleerd voor de hele gemeente en de regio. Denk daarbij bijvoorbeeld aan principes als water en bodem sturend, positieve gezondheid en het realiseren van leefbare kernen. De werkhypothese is dat concrete vraagstukken die bij uitwerking aan de meeste doelstellingen bijdragen ook de hoogste prioriteit krijgen.

Als basis voor dit nog op te stellen afwegingskader is in de Bijlage van deze Startnotitie een overzicht van de vraagstukken uit het overkoepelende beleid opgenomen.

Overzicht vraagstukken aanscherpen

Het overzicht van vraagstukken dat in deze Startnotitie is opgenomen is gebaseerd op een beleidsanalyse, werksessies met de projectgroep en de gemeenteraad en overleg met stakeholders. Dat heeft een flink aantal vraagstukken opgeleverd. Als onderdeel van het ordenen, prioriteren en faseren zal de lijst worden teruggebracht tot een overzichtelijk aantal vraagstukken. Input vanuit de participatie en andere gebiedspartijen wordt daarbij meegewogen.

Oplossingsrichtingen

Waar mogelijk worden voor de verschillende vraagstukken oplossingsrichtingen in beeld gebracht. Het gaat daarbij om nog niet bekende oplossingsrichtingen. Als daar sprake van is wordt per vraagstuk de complete bandbreedte aan mogelijkheden in beeld gebracht. De oplossingsrichtingen worden in het Dorps- en Gebiedsprogramma vooral verzameld en nog niet verder uitgewerkt. Het Programma maakt ook nog geen keuzes. De oplossingsrichtingen zijn daarmee vooral bedoeld om gevoel te krijgen bij de omvang van het vraagstuk en zijn daarmee mede richtinggevend bij het opstellen van de gewenste fasering. Daarnaast dienen ze als basis voor nadere uitwerking van specifieke projecten in de toekomst.

Impactanalyse als oplossingsrichting

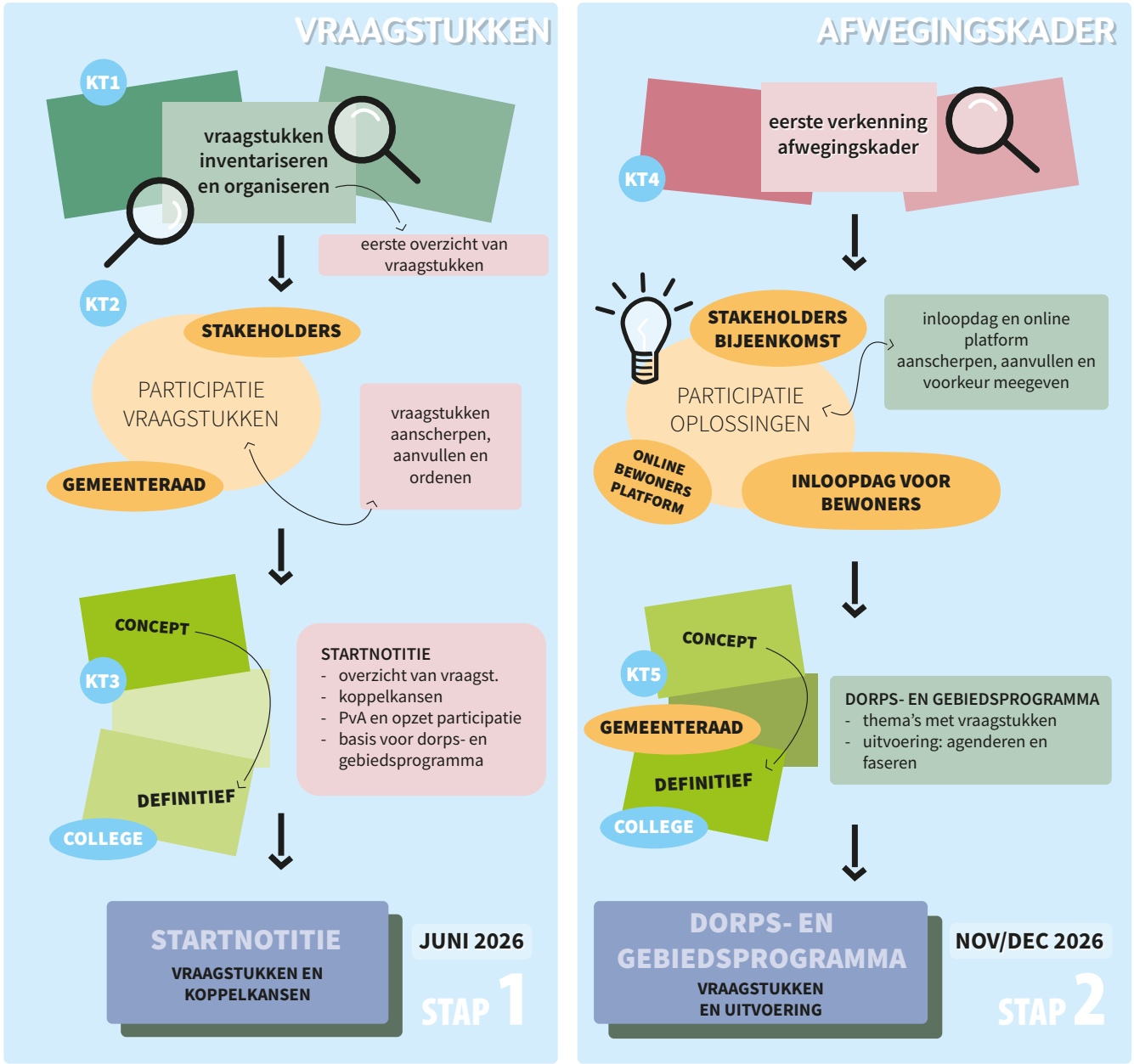
Stuwwal Noord is een gebied met uitzonderlijke kwaliteiten op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, archeologie, bodem en water. Het is daarmee tegelijkertijd een gebied waar mensen graag wonen en recreëren. De druk op het gebied is daarmee hoog en het is permanent zoeken naar de juiste balans tussen de grote kwaliteiten van het gebied en ruimtelijke wensen. Voor vraagstukken die kunnen leiden tot nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied moet daarom de impact worden bepaald om uiteindelijk een goede afweging te kunnen maken. Bij dergelijke vraagstukken kan een oplossing bestaan uit het uitwerken van een methode om deze impact op een objectieve manier te kunnen bepalen. Dat geldt bijvoorbeeld voor nieuwe recreatieve en stedelijke ontwikkelingen in het buitengebied.

Betrokken partijen

Bij het opstellen van het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord worden verschillende partijen betrokken: een ambtelijke projectgroep, stakeholders, de gemeenteraad en bewoners. Projectgroep, stakeholders en gemeenteraad zijn al betrokken geweest bij het opstellen van deze Startnotitie. Bij de verdere uitwerking en het opstellen van het uiteindelijke Dorps- en Gebiedsprogramma worden ook bewoners, ondernemers en belangengroepen betrokken. De participatie met bewoners zal vooral gericht zijn op het prioriteren van de verzamelde concrete vraagstukken en het verkennen van mogelijke oplossingsrichtingen. Het afwegingskader is geen onderwerp van participatie, omdat deze al gevoerd is in het kader van het opstellen van de Omgevingsvisie en andere overkoepelende beleidsdocumenten.

De manier waarop de verschillende partijen in het vervolg van het proces worden betrokken wordt in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt.

Het processchema voor het opstellen van het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord.

2. Plan van Aanpak

Een proces in twee stappen

Zoals hiervoor al aangegeven vindt het opstellen van het Dorps- en Gebiedsprogramma plaats in twee stappen. Deze Startnotitie is het resultaat van stap 1. In stap 2 wordt het uiteindelijke Programma opgesteld. Het schema hiernaast geeft een overzicht van de acties in beide stappen.

STAP 1: STARTNOTITIE

Wat is al gedaan

In stap 1 is gestart met het verzamelen en ordenen van vraagstukken. Daarbij is gebruik gemaakt van beleidsdocumenten als de Omgevingsvisie en bijvoorbeeld het Actieplan wonen en het Koersdocument mobiliteit. Een compleet overzicht van de geraadpleegde documenten is te vinden in Bijlage 2. De conceptlijst met vraagstukken is besproken met het ambtelijke Kernteam en tijdens een brede workshop met gemeentelijke projectleiders en experts op relevante gebiedsthema's. Zo is de op dat moment nog vooral beleidsmatige lijst aangevuld met actuele en gebiedsgerichte vraagstukken. Dit heeft uiteindelijk geleid tot twee overzichten van vraagstukken: een beleidsmatig overzicht van vraagstukken die vooral 'hoog over' zijn en een kortere lijst met concrete vraagstukken, specifiek gericht op Stuwwal Noord

.

Beide overzichten zijn vervolgens voorgelegd tijdens een stakeholdersbijeenkomst. Hierbij waren onder andere het waterschap, vertegenwoordigers van musea en partijen op het gebied van onderwijs aanwezig. Ook dit overleg heeft weer tot een aanscherping van het overzicht van vraagstukken geleid.

Tijdens een informele sessie met de gemeenteraad is een voorlopig laatste check gedaan. De door de raad voorgestelde aanvullingen hebben geleid tot de lijst met concrete vraagstukken die in deze Startnotitie is opgenomen. Daarbij zijn de vraagstukken verdeeld over acht thema's.

STAP 2: DORPS- & GEBIEDSPROGRAMMA

Voorbereiding participatie

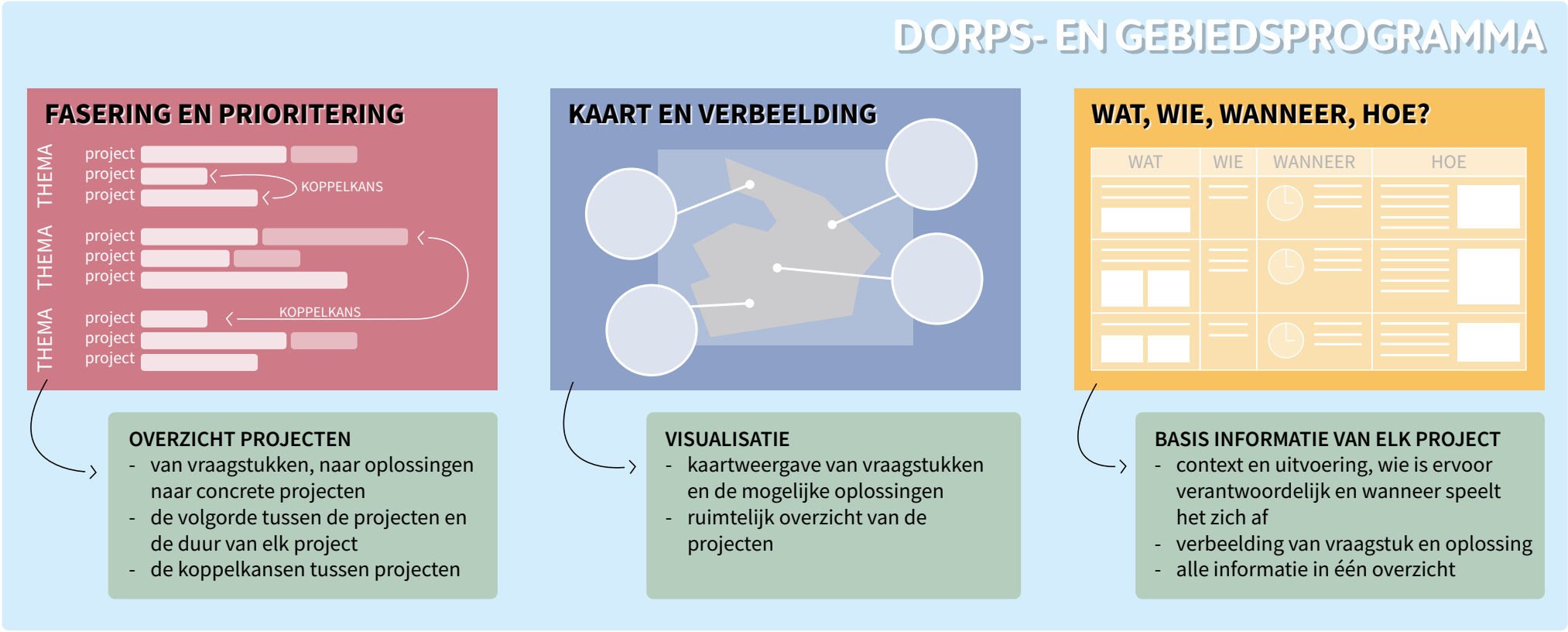
Het overzicht van vraagstukken uit deze Startnotitie vormt het vertrekpunt voor stap 2. In die tweede stap wordt gezocht naar realistische en samenhangende oplossingen voor vraagstukken en worden de vraagstukken geprioriteerd en gefaseerd. HIervoor wordt onder andere een uitgebreide participatieronde georganiseerd. Ter voorbereiding op de participatie wordt een concept-afwegingskader opgesteld.

Dit afwegingskader geeft een eerste inzicht in de criteria die uiteindelijk gehanteerd worden om de verschillende vraagstukken te faseren. Het afwegingskader wordt in een werksessie met het Kernteam aangevuld en verder uitgewerkt.

Participatie

De participatie met bewoners en stakeholders vindt tijdens en na de zomerperiode plaats. Om zo veel mogelijk groepen te bereiken gebeurt dat op verschillende manieren. Doel van de participatie is om de lijst met vraagstukken verder aan te scherpen en vooral om te prioriteren en oplossingsrichtingen in beeld te brengen. Het afwegingskader staat niet ter discussie, omdat de verschillende onderdelen ervan voortkomen uit de Omgevingsvisie en andere overkoepelende beleidsdocumenten. Over al dat beleid heeft al participatie plaatsgevonden.

De participatie met bewoners bestaat uit een inloopdag (met een middag- en avondsessie) en een online enquête via een speciale projectwebsite. Deze website is te bereiken via samenbergendal.nl. Naast participatie met bewoners wordt ook in de tweede stap een bijeenkomst met stakeholders georganiseerd.

Verbeelding van de verschillende onderdelen van het uiteindelijke Dorps- en Gebiedsprogramma.

Projectwebsite

Via de projectwebsite wordt informatie gegeven over het opstellen van het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord. Daarnaast kunnen mensen reageren op de lijst met vraagstukken en per vraagstuk oplossingsrichtingen aangeven. Ook kunnen mensen via de website vraagstukken prioriteren door aan te geven welke vraagstukken - en de bijbehorende oplossingen - ze zelf belangrijk vinden. De website zal een aantal maanden online zijn.

Inloopdag

De inloopdag wordt aanvullend op de projectwebsite georganiseerd. Deze vindt op locatie in het plangebied plaats. De inloopdag is bedoeld voor mensen die graag naar een live bijeenkomst komen en ter plekke in gesprek willen. De inloop is opgezet in de vorm van een markt, met verschillende panelen met informatie. Er wordt dezelfde informatie aangeboden als op de website. Tijdens de inloopdag wordt een middag- en een avondsessie georganiseerd. Dit om zo veel mogelijk mensen de gelegenheid te geven om mee te denken op een voor hen geschikt moment.

Net als op de website wordt mensen tijdens de inloopdag gevraagd naar hun mening over mogelijke oplossingsrichtingen en de vraagstukken die ze het belangrijkst vinden en die dus als eerste aangepakt moeten worden.

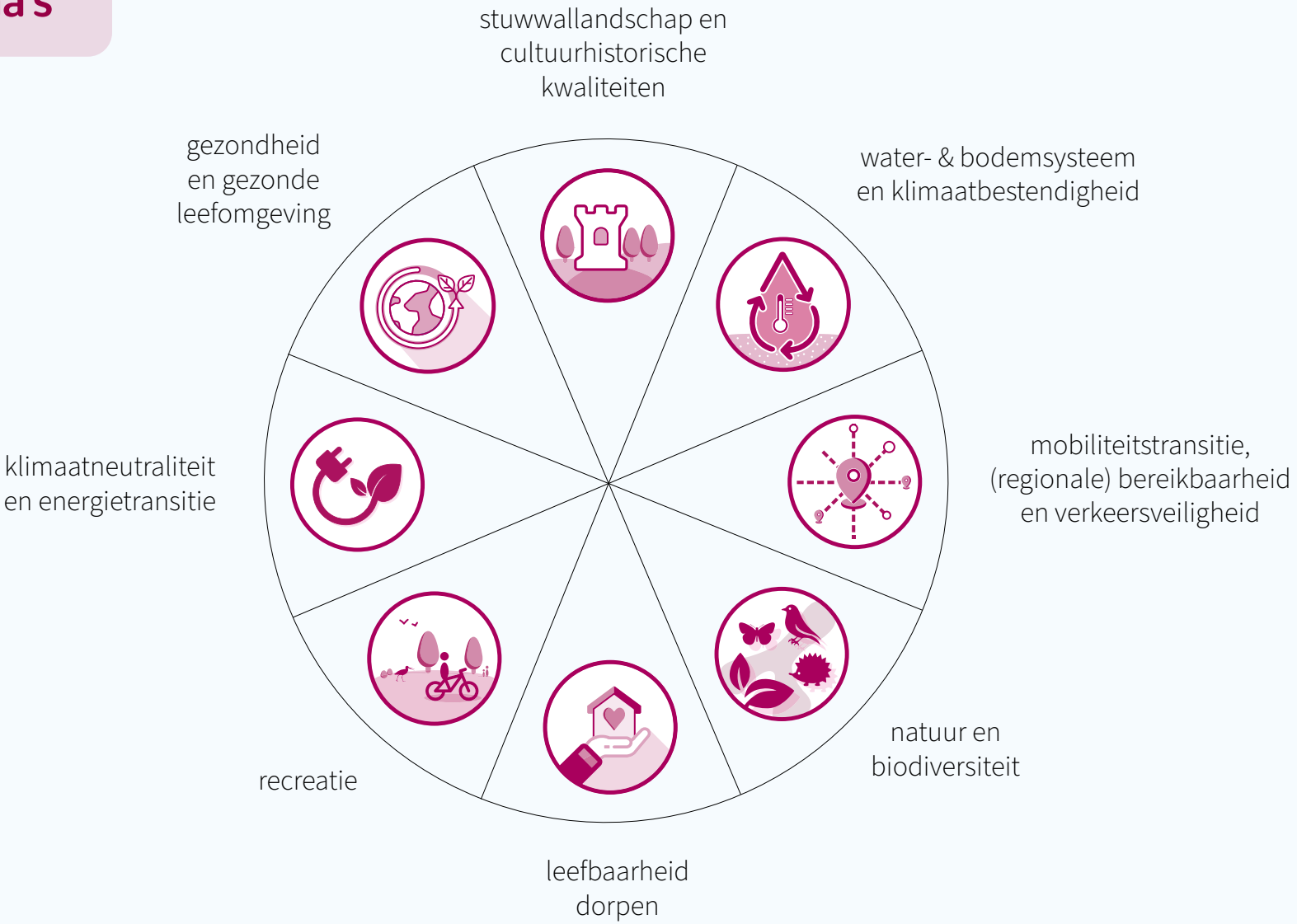
Bezoekers wordt gevraagd om hun mening via de projectwebsite door te geven. Dat heeft als grote voordeel dat alle informatie op één plek beschikbaar én voor iedereen zichtbaar is. Waar nodig kunnen mensen tijdens de inloopdag hulp krijgen bij het invullen van de vragen op de website.

Concept Dorps- en Gebiedsprogramma

Na afronding van de participatie wordt alle opgehaalde input geordend en verwerkt in een eerste concept van het Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord. Het concept-Programma wordt besproken met het Kernteam en na eventuele aanscherpingen aangeboden aan het college, dat het vrijgeeft voor inspraak. Het is daarmee een ontwerp-Programma geworden, dat zes weken ter inzage wordt gelegd.

Na de inspraak wordt het ontwerp-Programma eventueel aangepast en voorgelegd aan de gemeenteraad. Op basis hiervan wordt een definitief Dorps- en Gebiedsprogramma opgesteld, dat door het college wordt vastgesteld.

Thema's

stuwwallandschap en cultuurhistorische kwaliteiten
water- & bodemsysteem en klimaatbestendigheid
mobiliteitstransitie, (regionale) bereikbaarheid en verkeersveiligheid
natuur en biodiversiteit
leefbaarheid dorpen
recreatie
klimaatneutraliteit en energietransitie
gezondheid en gezonde leefomgeving

3. Concrete vraagstukken

Acht thema's

Ruim 50 vraagstukken

In totaal zijn ruim 50 concrete vraagstukken in beeld gebracht die direct van toepassing zijn op het gebied Stuwwal Noord. Het gaat dan zowel om vraagstukken die gelden voor het hele gebied, als vraagstukken die gericht zijn op een specifiek deelgebied. Denk daarbij aan een van de dorpen, een landgoed of bijvoorbeeld Dekkerswald.

Alle aspecten van de fysieke leefomgeving

De vraagstukken zijn onderverdeeld in acht thema's. Net als bij de Omgevingsvisie gaat het om vrijwel alle aspecten van de fysieke leefomgeving, hoewel de accenten en zwaartepunten voor Stuwwal Noord wel net anders liggen dan bij de Omgevingsvisie.

Mobiliteit en leefbaarheid

Opvallend is het grote aantal vraagstukken op het gebied van mobiliteitstransitie en leefbaarheid van de dorpen. Tegelijkertijd is het niet zo dat thema's met een kleiner aantal vraagstukken minder belangrijk zijn. Bij natuur en biodiversiteit is bijvoorbeeld maar één vraagstuk opgenomen, maar hebben we het wel over een voor dit gebied dragend thema.

Soms is er een vraagstuk dat onder verschillende thema's past. In dat geval is het ondergebracht onder het thema waarmee de meeste overlap is. In de toelichting wordt aangegeven dat er ook relaties zijn met een ander thema of thema's.

In de toekomst aanvullingen mogelijk

Een lijst met concrete vraagstukken voor een gebied als Stuwwal Noord is altijd in ontwikkeling. Als overkoepelend beleid voor bijvoorbeeld de Blauwe Motor of de Groene Mantel verder uitgewerkt wordt kunnen vraagstukken worden toegevoegd. Er vindt daarom continue afstemming plaats via de gemeentelijke projectgroep.

Kaart met vraagstukken

De verschillende vraagstukken zijn waar mogelijk op een kaart verbeeld. Dat kan met name voor vraagstukken die gekoppeld zijn aan een specifieke locatie. Het kan daarbij gaan om een oversteekplaats, een landgoed, een cultuurhistorisch element of een weg. Vraagstukken die van toepassing zijn op heel Stuwwal Noord worden niet op de kaart aangegeven. Ze zijn wel in de legenda opgenomen.

In Bijlage 1 is voor alle vraagstukken een beknopte toelichting te vinden.

Concrete vraagstukken Dorps- en gebiedsprogramma | Stuwwal Noord

Thema's	Concrete vraagstrukken	Schaal	
		Gebiedsgericht	**Locatiegericht**
 stuwwallandschap en cultuurhistorische kwaliteiten	A1. Revitalisering landgoed Watermeerwijk (inclusief betere verbinding tussen hoog en laag Berg en Dal)		Berg en Dal
	A2. Revitalisering landgoed Nederrijk		Berg en Dal
	A3. Toekomst overige landgoederen (waaronder Holthurnsche Hof en Westermeerwijk)		Berg en Dal
	A4. In stand houden en vergroten zichtbaarheid werelderfgoed Romeins Aquaduct en de Holdeurn		Berg en Dal
	A5. Vitaliteit van (gebouwde en ongebouwde) monumenten en omgeving (pilot Dorpsgezicht Ubbergen | Beek)		Stuwwal Noord
 water- & bodemsysteem en klimaatbestendigheid	B1. Tegengaan verdroging van de stuwwal	Stuwwal Noord	
	B2. Tegengaan van erosie op de stuwwal	Stuwwal Noord	
	B3. Aanpak wateroverlast en hogere grondwaterstand aan de voet van de stuwwal	Stuwwal Noord	
	B4. Leem- en kleilagen op de stuwwal intact houden (bijvoorbeeld i.r.t. grondgebonden warmtepompen)	Stuwwal Noord	
	B5. Diverse projecten voor groot onderhoud in de openbare ruimte (MIP)	Stuwwal Noord	
 mobiliteitstransitie, (regionale) bereikbaarheid en verkeersveiligheid	C1. Aanpak N325 (doorstroming, veiligheid, openbaar vervoer en veilige route Notre Dame - Nijmegen)		N35
	C2. Oversteekplaats N325 Beek Oost		Beek
	C3. Pilot deelmobiliteit Heilig Landstichting		Heilig Landstichting
	C4. Verbeteren verkeersituatie centrum Beek (bevoorrading winkels, lang parkeren en veligheid)		Beek
	C5. Verbeteren veiligheid Verbindingsweg Beek (30 km/u)		Beek
	C6. Realiseren fietspad Oude Kleefsebaan, tussen Berg en Dal en Wyler		Berg en Dal
	C7. Verbeteren verkeersveiligheid Meerwijkselaan		Berg en Dal
	C8. Verminderen barrièrewerking Oude Kleefsebaan		Berg en Dal
	C9. Verkeersveiligheid en doorstroming tussen Beek (vanaf N325) en Berg en Dal		Beek | Berg en Dal
	C10. Ontsluiting nieuw woongebied Dekkerswald		Dekkerswald
 natuur en biodiversiteit	D1. Ontwikkelen ecologische verbindingszone Duivelsberg - Wylerbergmeer - Ooijse Graaf - Millingerwaard		Buitengebied Beek
 leefbaarheid dorpen	E1. Ontwikkeling Dekkerswald		Dekkerswald
	E2. Herontwikkeling St. Bartholomeuskerk Beek		Beek
	E3. Herontwikkeling Heilig Hart kerk Berg en Dal		Berg en Dal
	E4. Afwegingskader bouwinitiatieven op de stuwwal	Stuwwal Noord	
	E5. Toekomst Sint Maartensschool		Ubbergen
	E6. Doorontwikkeling Orientalis		Heilig Landstichting
	E7. Vernieuwing Kalorama		Beek
	E8. Toekomst Afrikamuseum		Berg en Dal
	E9. Toekomst (overig) religieus vastgoed	Stuwwal Noord	
	E10. Vervanging De Boswinde (IHP 2025 - 2040)		Berg en Dal
	E11. Realisatie kindcentra (inclusief onderwijs en opvang)	Stuwwal Noord	
	E12. Beter benutten bestaande woningvoorraad (o.a. woningsplitsing)	Stuwwal Noord	
	E13. Onderzoeken mogelijkheden om de kernen uit te breiden	Stuwwal Noord	
	E14. Verbeteren mobiele bereikbaarheid (telefoon) in het hele gebied (ook in het buitengebied)	Stuwwal Noord	
	E15. Verplaatsen brandweerpost en herontwikkeling locatie naar wonen		Beek

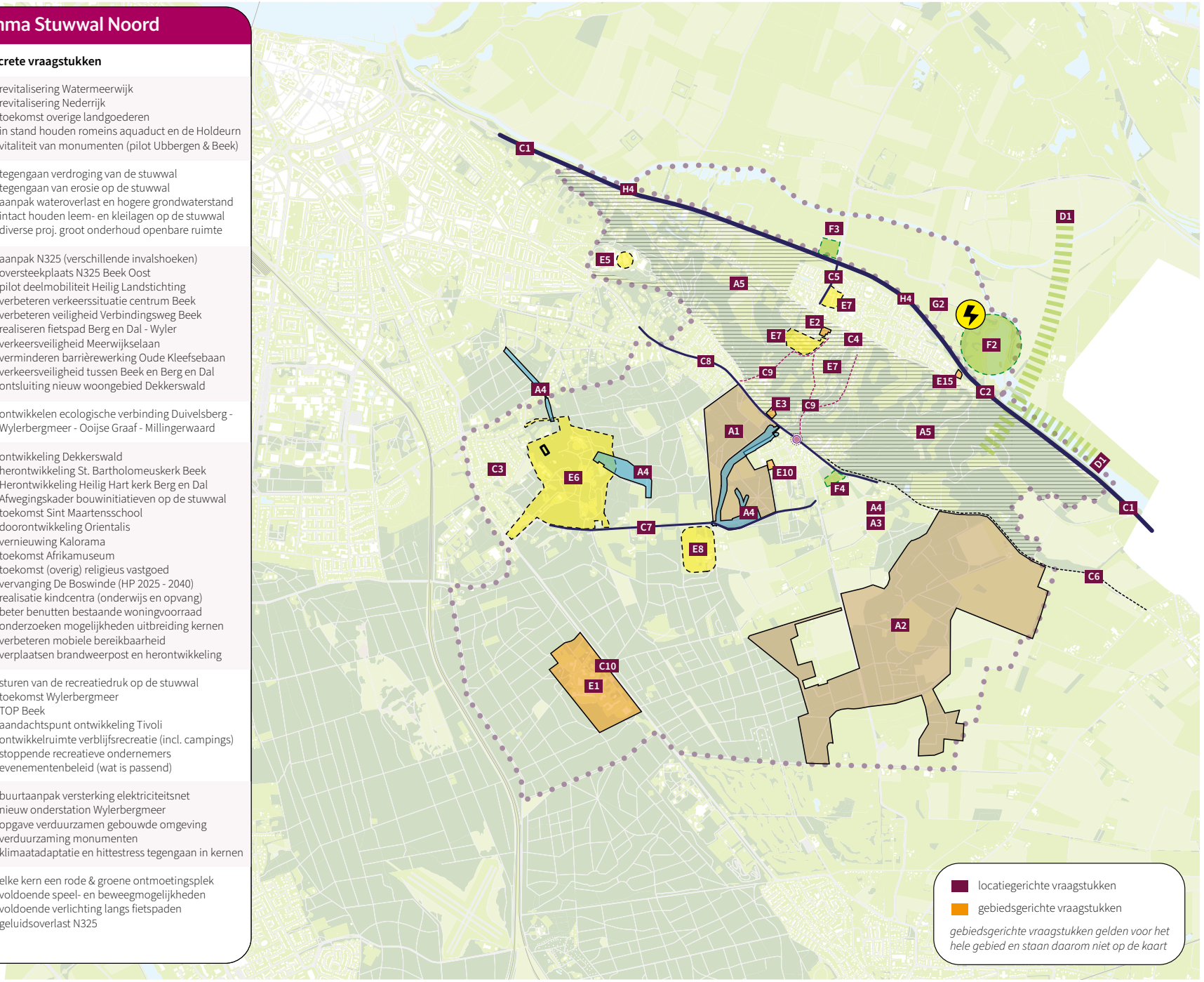
Concrete vraagstukken Dorps- en gebiedsprogramma | Stuwwal Noord

Thema's	Concrete vraagstukken	Schaal	
		Gebiedsgericht	**Locatiegericht**
 recreatie	F1. Sturen van de recreatiedruk op de stuwwal	Stuwwal Noord	
	F2. Toekomst Wylerbergmeer (blauwalg, recreatie, klimaatadaptatie, ecologische verbinding)		Wylerbergmeer
	F3. TOP Beek		Beek
	F4. Aandachtspunt ontwikkeling Tivoli		Berg en Dal
	F5. Ontwikkelruimte verblijfsrecreatie (campings en overige verblijfsmogelijkheden)	Stuwwal Noord	
	F6. Hoe omgaan met stoppende recreatieve ondernemers (bijvoorbeeld maneges)	Stuwwal Noord	
	F7. Evenementenbeleid: wat en hoeveel is passend in het gebied	Stuwwal Noord	
 klimaatneutraliteit en energietransitie	G1. Buurtaanpak versterking elektriciteitsnet	Stuwwal Noord	
	G2. Nieuw onderstation Wylerbergmeer		Wylerbergmeer
	G3. Opgave verduurzamen gebouwde omgeving	Stuwwal Noord	
	G4. Verduurzaming monumenten	Stuwwal Noord	
	G5. Klimaatadaptatie en hittestress tegengaan in de kernen	Stuwwal Noord	
 gezondheid en gezonde leefomgeving	H1. Elke kern een rode & groene ontmoetingsplek (relatie met leefbaarheid dorpen)	Stuwwal Noord	
	H2. Voldoende (en uitdagende) speel- en beweegmogelijkheden aanbieden	Stuwwal Noord	
	H3. Voldoende verlichting langs fietspaden	Stuwwal Noord	
	H4. Geluidsoverlast N325		Ubbergen | Beek

Dorps- en Gebiedsprogramma Stuwwal Noord

Thema's	Concrete vraagstukken
stuwwallandschap en cultuurhistorische kwaliteiten	A1 revitalisering Watermeerwijk A2 revitalisering Nederrijk A3 toekomst overige landgoederen A4 in stand houden romeins aquaduct en de Holdeurn A5 vitaliteit van monumenten (pilot Ubbergen & Beek)
water- & bodemsysteem en klimaatbestendigheid	B1 tegengaan verdroging van de stuwwal B2 tegengaan van erosie op de stuwwal B3 aanpak wateroverlast en hogere grondwaterstand B4 intact houden leem- en kleilagen op de stuwwal B5 diverse proj. groot onderhoud openbare ruimte
mobiliteitstransitie, (regionale) bereikbaarheid en verkeersveiligheid	C1 aanpak N325 (verschillende invalshoeken) C2 oversteekplaats N325 Beek Oost C3 pilot deelmobiliteit Heilig Landstichting C4 verbeteren verkeerssituatie centrum Beek C5 verbeteren veiligheid Verbindingsweg Beek C6 realiseren fietspad Berg en Dal - Wyler C7 verkeersveiligheid Meerwijkselaan C8 verminderen barrièrewerking Oude Kleefsebaan C9 verkeersveiligheid tussen Beek en Berg en Dal C10 ontsluiting nieuw woongebied Dekkerswald
natuur en biodiversiteit	D1 ontwikkelen ecologische verbinding Duivelsberg - Wylerbergmeer - Ooijse Graaf - Millingerwaard
leefbaarheid dorpen	E1 ontwikkeling Dekkerswald E2 herontwikkeling St. Bartholomeuskerk Beek E3 Herontwikkeling Heilig Hart kerk Berg en Dal E4 Afwegingskader bouwinitiatieven op de stuwwal E5 toekomst Sint Maartensschool E6 doorontwikkeling Orientalis E7 vernieuwing Kalorama E8 toekomst Afrikamuseum E9 toekomst (overig) religieus vastgoed E10 vervanging De Boswinde (HP 2025 - 2040) E11 realisatie kindcentra (onderwijs en opvang) E12 beter benutten bestaande woningvoorraad E13 onderzoeken mogelijkheden uitbreiding kernen E14 verbeteren mobiele bereikbaarheid E15 verplaatsen brandweerpost en herontwikkeling
recreatie	F1 sturen van de recreatiedruk op de stuwwal F2 toekomst Wylerbergmeer F3 TOP Beek F4 aandachtspunt ontwikkeling Tivoli F5 ontwikkelruimte verblijfsrecreatie (incl. campings) F6 stoppende recreatieve ondernemers F7 evenementenbeleid (wat is passend)
klimaatneutraliteit en energietransitie	G1 buurtaanpak versterking elektriciteitsnet G2 nieuw onderstation Wylerbergmeer G3 opgave verduurzamen gebouwde omgeving G4 verduurzaming monumenten G5 klimaatadaptatie en hittestress tegengaan in kernen
gezondheid en gezonde leefomgeving	H1 elke kern een rode & groene ontmoetingsplek H2 voldoende speel- en beweegmogelijkheden H3 voldoende verlichting langs fietspaden H4 geluidsoverlast N325

BUREAU NIEUWE GRACHT

BIJLAGEN

1. Toelichting concrete vraagstukken

2. Overzicht beleidsmatige vraagstukken

Bijlage 1 | Toelichting concrete vraagstukken

Stuwwallandschap en cultuurhistorische kwaliteiten

A1 Revitalisering Watermeerwijk: beheer, toekomstig gebruik en onderzoeken van de mogelijkheden voor het beter benutten van het landgoed om de verbinding tussen hoog en laag Berg en Dal te versterken, eventueel met beperkte woningbouw om het plan financieel haalbaar te maken.

A2 Revitalisering Nederrijk: beheer, natuur- en landschapsversterking, toekomstig gebruik en beperkte gebiedsontwikkeling (woningbouw).

A3 Toekomst overige landgoederen: beheer, natuur- en landschapsversterking en toekomstig gebruik.

A4 In stand houden Romeins aquaduct en de Holdeurn: instandhouden en herkenbaar en beleefbaar maken / houden van dit onderdeel van het Werelderfgoed en de Romeinse geschiedenis.

A5 Vitaliteit van monumenten: instandhouding, onderhoud en toekomstig gebruik (onderzoeken van de mogelijkheden voor transformatie naar andere functies). In Ubbergen en Beek loopt hiervoor een pilot.

Het kan bij monumenten overigens zowel gaan om bebouwde als onbebouwde monumenten en de omgeving van de monumenten.

Water- & bodemsysteem en klimaatbestendigheid

B1 Tegengaan verdroging stuwwal: inventariseren en nemen van de benodigde maatregelen om de verdroging van de stuwwal tegen te gaan.

B2 Tegengaan van erosie (wegspoelen van de bodem): inventariseren en nemen van de benodigde maatregelen om erosie op de stuwwal tegen te gaan.

B3 Aanpak wateroverlast en hogere grondwaterstand voet stuwwal: inventariseren van de benodigde maatregelen om water vast te houden op de stuwwal en wateroverlast aan de voet van de stuwwal te beperken. Daarbij wordt ook gekeken naar de rol van de bever rond de hogere grondwaterstand aan de voet van de stuwwal.

B4 Intact houden leem- en kleilagen: inventariseren van de maatregelen die nodig zijn om te voorkomen dat leem- en kleilagen op de stuwwal onherstelbaar worden doorbroken (bijv. door het aanbrengen van bronnen voor grondgebonden warmtepompen).

B5 Diverse projecten voor groot onderhoud: het gaat hier om projecten voor groot onderhoud in de buitenruimte. Onderzoeken van de optimale afstemming en fasering van deze projecten, ook in relatie tot de andere genoemde vraagstukken.

Mobiliteitstransitie, bereikbaarheid en verkeersveiligheid

C1 Aanpak N325: onderzoeken van mogelijke maatregelen om de doorstroming te verbeteren, de veiligheid te vergroten en het openbaar vervoer tussen Nijmegen en Duitsland te verbeteren. Onderdeel van dit onderzoek is het verbeteren van de route voor schoolgaande jeugd van Havo Notre Dame in Ubbergen naar Nijmegen.

C2 Oversteekplaats N325 Beek Oost: onderzoeken van de mogelijkheden voor het realiseren van een verkeersveilige oversteekplaats voor langzaam verkeer aan de uiterste oostzijde van Beek.

C3 Deelmobiliteit Heilig Landstichting: onderzoek naar de mogelijkheden voor het realiseren van vormen van deelmobiliteit in Heilig Landstichting.

C4 Verbeteren verkeerssituatie centrum Beek: onderzoeken naar de mogelijkheden voor het verbeteren van de verkeerssituatie op het gebied van verkeersdruk, veiligheid en parkeren.

C5 Veiligheid Verbindingsweg Beek: onderzoek naar de mogelijkheden voor het verbeteren van de veiligheid van de Verbindingsweg in Beek.

C6 Fietspad Berg en Dal - Wyler: onderzoek naar de mogelijkheden voor het realiseren van een vrijliggend fietspad tussen beide kernen.

C7 Verkeersveiligheid Meerwijkselaan: onderzoek naar de mogelijkheden voor het vergroten van de verkeesveiligheid op de Meerwijkselaan.

C8 Barrièrewerking Oude Kleefsebaan: onderzoek naar de mogelijkheden om de barrièrewerking van de Oude Kleefsebaan binnen het dorp Berg en Dal te verminderen (veilige oversteekplaatsen e.d.).

C9 Verkeersveiligheid tussen Beek en Berg en Dal: onderzoek naar de mogelijkheden om de verkeersveiligheid op de wegen tussen beide dorpen te verbeteren. De veiligheid van fietsers en voetgangers heeft hierbij bijzondere aandacht.

C10 Ontsluiting Dekkerswald: aanleggen van een verkeersregelinstallatie bij de Nijmeegsebaan, zodat Dekkerswald verkeersveilig wordt ontsloten.

Natuur en biodiversiteit

D1 Ontwikkelen ecologische verbinding: aanleggen van een ecologische verbindingszone tussen de Duivelsberg, het Wylerbergmeer, de Ooijse Graaf en de Millingerwaard.

Leefbaarheid dorpen

E1 Ontwikkeling Dekkerswald: goede inpassing en uitvoering van de geplande gebiedsontwikkeling van Dekkerswald tot een zorgzame buurt.

E2 Herontwikkeling Bartholomeuskerk Beek: transformatie van de kerk, tot onder andere een woongebouw.

E3 Herontwikkeling Heilig Hartkerk Berg en Dal Beek: transformatie van de kerk tot een woongebouw en een gebouw met een maatschappelijke functie.

E4 Afwegingskader bouwinitiatieven op de stuwwal: opstellen van een afwegingskader voor bouwinitiatieven op de stuwwal, waarbij rekening wordt gehouden met de grote cultuurhistorische, landschappelijke, natuurlijke en aardkundige kwaliteiten van het gebied.

E5 Toekomst St. Maartensschool: onderzoeken van mogelijke toekomstscenario's voor de St. Maartensschool in Ubbergen.

E6 Doorontwikkeling Orientalis: onderzoeken van de mogelijkheden voor de doorontwikkeling van Museumpark Orientalis naar een toekomstbestendig museumpark, waaronder het inpassen van nieuwe functies.

E7 Vernieuwing Kalorama: onderzoeken van de mogelijkheden voor het vernieuwen van de verschillende (verouderde) Kalorama-locaties in Beek.

E8 Toekomst Afrikamuseum: onderzoek naar de toekomstmogelijkheden voor het terrein van het voormalige Afrikamuseum.

E9 Toekomst religieus vastgoed: onderzoek naar de mogelijkheden voor transformatie van overig religieus vastgoed, mocht dit in de toekomst vrij komen.

E10 Vervanging Boswinde: onderzoek naar de mogelijkheden voor het vervangen van het schoolgebouw van De Boswinde in Berg en Dal.

E11 Realisatie kindcentra: onderzoek naar de mogelijkheden voor het realiseren van kindcentra, met een combinatie van school en opvang.

E12 Benutten bestaande woningvoorraad: stimuleren dat de bestaande woningvoorraad beter benut wordt, waardoor extra woonruimte beschikbaar komt. Het Toetsingskader kleinschalige woningbouwlocaties vormt het afwegingskader voor het toevoegen van woonruimte.

E13 Uitbreiding kernen: onderzoeken van de mogelijkheden voor uitbreiding van de dorpen, door het toevoegen van woningbouwlocaties aan de randen.

E14 Mobiele bereikbaarheid: onderzoeken van de mogelijkheden om de mobiele bereikbaarheid in de dorpen en het buitengebied te verbeteren.

E15 Verplaatsen van de brandweerpost in Beek (naar een locatie buiten het plangebied van dit Dorps- en Gebiedsprogramma) en herontwikkeling van de vrijkomende locatie naar wonen.

Recreatie

F1 Sturen van de recreatiedruk: onderzoeken van de mogelijkheden om de recreatiedruk op de stuwwal beter te sturen, bijvoorbeeld door het aanbrengen van een zonering of het opstellen van een afwegingskader.

F2 Toekomst Wylerbergmeer: onderzoeken van mogelijke toekomstscenario's voor het Wylerbergmeer, uitgaande van verschillende vormen van gebruik.

F3 TOP Beek: realiseren een toeristisch overstappunt bij Beek, eventueel in combinatie met horeca en een overstapfunctie voor verkeer naar Nijmegen.

F4 Ontwikkeling Tivoli: onderzoeken van de ontwikkelingswensen en -mogelijkheden van Tivoli in relatie tot de leefbaarheid in de kern Berg en Dal en de omliggende gebiedskwaliteiten.

F5 Ontwikkelruimte verblijfsrecreatie: opstellen van een afwegingskader voor bestaande en nieuwe recreatieve initiatieven op de stuwwal, waarbij rekening wordt gehouden met de grote kwaliteiten van het gebied.

F6 Stoppende recreatieve ondernemers: een aantal recreatieve ondernemers geeft aan de komende jaren te gaan stoppen. Onderzoeken van de mogelijkheden om opvolging en continuïteit te realiseren of om bij bedrijfsbeëindiging de locatie een nieuwe invulling te geven.

F7 Evenementenbeleid: onderzoeken wat voor type en welk aantal evenementen passend zijn bij de kwaliteiten van het gebied.

Klimaatneutraliteit en energietransitie

G1 Versterken elektriciteitsnet: onderzoeken van de mogelijkheden voor buurtgerichte versterking van het elektriciteitsnet.

G2 Onderstation Wylerberg: realiseren van een nieuw onderstation bij het Wylerbergmeer.

G3 Verduurzamen gebouwde omgeving: onderzoeken van de mogelijkheden voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving ('van het gas af'). Te beginnen bij de kern Heilig Landstichting.

G4 Verduurzaming monumenten: onderzoeken van de mogelijkheden om monumentale gebouwen binnen Stuwwal Noord te verduurzamen.

G5 Klimaatadaptatie en hittestress: onderzoeken van de mogelijkheden voor klimaatadaptatie en het tegengaan van hittestress binnen de dorpen.

Gezondheid en gezonde leefomgeving

H1 Ontmoetingsplekken: onderzoeken van de mogelijkheden om in elke kern een rode en groene ontmoetingsplek te realiseren. Denk daarbij aan een dorpshuis, een speeltuin of een parkje.

H2 Speel- en beweegmogelijkheden: onderzoeken van de mogelijkheden voor het realiseren van speel- en beweegmogelijkheden voor kinderen tussen de 8 en 16 jaar in en rond de kern. Dit om mensen uit te nodigen tot gezond gedrag.

H3 Verlichting langs fietspaden: onderzoeken langs welke fietspaden in het gebied sprake is van onvoldoende verlichting en de mogelijkheden om dit alsnog te realiseren.

H4 Geluidsoverlast N325: onderzoeken van de mogelijkheden om de geluidsoverlast van de N325 te verminderen of compenserende maatregelen te nemen.

Bijlage 2 | Beleidsmatige vraagstukken

VRAAGSTUKKEN Omgevingsvisie | STUWWAL NOORD

Bron	Vraagstukken	Schaal
Omgevingsvisie Berg en Dal	**1. Behoud en versterking van het stuwwallandschap (als drager van gebiedsidentiteit en -kwaliteit)** - versterken van biodiversiteit en ecologische verbindingen. - verminderen van versnippering door recreatie en infrastructuur. - herstellen van landschappelijke structuren en zichtlijnen. - beschermen van cultuurhistorische structuren en ensembles. - behoud van historische lanen, zichtlijnen en bebouwingsstructuren. - benutten van erfgoed als drager voor recreatie en identiteit.	Stuwwal Noord
	2. Realiseren van een duurzame balans tussen natuur en recreatie (draagkracht van het gebied) - sturen van recreatiestromen naar geschikte routes en gebieden. - voorkomen van overbelasting van kwetsbare natuurzones. - verbeteren van recreatieve infrastructuur (zonder verdere aantasting van het landschap). - verminderen van parkeerdruk in de dorpen. - versterken van rustige recreatievormen passend bij natuurwaarden.	Stuwwal Noord
	3. Versterken van de stuwwal als klimaatrobuust water en bodemsysteem - tegengaan van verdroging van bossen en natuur. - beter vasthouden van regenwater op het plateau. - beperken van erosie en afspoeling op hellingen. - klimaatbestendig maken van bos- en natuurgebieden. - benutten van natuurlijke watersystemen en bronnen.	Stuwwal Noord
	4. Leefbaarheid en kwaliteit van de dorpen - behouden van het dorpse en groene karakter. - realiseren van voldoende - en geschikte - woningen (voor elke kern). - behoud van voorzieningen. - behoud van sociale leefbaarheid en tegengaan van eenzaamheid.	Dorpen
	5. Mobiliteit en bereikbaarheid - verminderen van autoverkeer in kwetsbare natuurgebieden. - stimuleren van fiets- en wandelverbindingen. - in stand houden en verbeteren van OV- en recreatieve bereikbaarheid. - oplossen van parkeerdruk bij recreatieve hotspots. - verkeersveiligheid verbeteren op hellingwegen en dorpsroutes. - infrastructuur aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen (zoals elektrische fietsen).	Stuwwal Noord
	6. Bij voorkeur in 2040 en uiterlijk in 2050 klimaatneutraal zijn - zorgvuldig inpassen van maatregelen op het gebied van energietransitie. - energieneutraal maken van bestaande woningen.	Stuwwal Noord
	7. In stand houden van de kwaliteit van bodem, water, lucht en milieu - terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, overbemesting en ammoniakdepositie. - tegengaan van verkeersdruk en luchtvervuiling door houtstook en evenementen. - verbeteren van de kwaliteit van drink- en zwemwater.	Stuwwal Noord
	8. Behoud van het groene zorglandschap en bijzondere functies (o.a. Dekkerswald) - ruimte bieden voor toekomstbestendige zorgfuncties. - zorgvuldig inpassen van nieuwe bebouwing.	Stuwwal Noord

Visiekaart Omgevingsvisie Berg en Dal

VRAAGSTUKKEN Wonen en voorzieningen | STUWWAL NOORD

Bron	Vraagstukken	Schaal
Actieplan Wonen gemeente Berg en Dal	**1. Woningen toevoegen aan de woningvoorraad** - Opvangen van verstedelijkingsdruk vanuit Nijmegen om lokale verdringing te voorkomen. - Realiseren van een belangrijk deel van de gemeentelijke groeiopgave van ± 1.200 woningen tot 2030. Vooral bouwen in de kernen dicht bij Nijmegen. Indicatieve woningbouwopgave per kern (Big Band-scenario): - Beek: ca. 130–145 woningen (2019–2029). - Berg en Dal: ca. 130–145 woningen. - Heilig Landstichting: ca. 20–30 woningen. - Ubbergen: zeer beperkte toevoeging (0–10 woningen).	De dorpen
	2. Tekort aan betaalbare woningen aanpakken - Realiseren van minimaal 50% betaalbare woningen bij nieuwbouw. - Toevoegen van sociale huurwoningen (met zwaartepunt o.a. in Beek en Berg en Dal). - Verbeteren kansen voor starters en jongeren. - Doorstroming stimuleren. - Bouw van toegankelijke woningen voor ouderen om grotere woningen vrij te spelen.	Stuwwal Noord
	3. Realiseren van een klimaatneutrale woningvoorraad (2050) - Verduurzamen bestaande woningen (grote opgave door oudere woningvoorraad). - Aardgasvrij maken via warmtetransitie.	Stuwwal Noord
	4. Leefbaarheid behouden en verbeteren - Voorzieningen concentreren in grotere kernen: Beek blijft belangrijk voorzieningencluster. - Goede mix koop/huur en duur/goedkoop per wijk behouden. - Woningbouw combineren met behoud van groen imago en landschappelijke kwaliteit van de stuwwal.	Stuwwal Noord
	5. Zorggeschikt wonen ontwikkelen - Woningaanpassing ondersteunen voor mensen die langer thuis willen blijven wonen. - Nieuwbouw vooral richten op woningen voor senioren. - Beek ontwikkelen als concentratiegebied voor woonzorgvoorzieningen.	Stuwwal Noord
Aangevuld vanuit Projectgroep	- Splitsing en onderhoud monumenten. - Opstellen afwegingskader voor nieuwe woningbouwlocaties.	Stuwwal Noord Stuwwal Noord

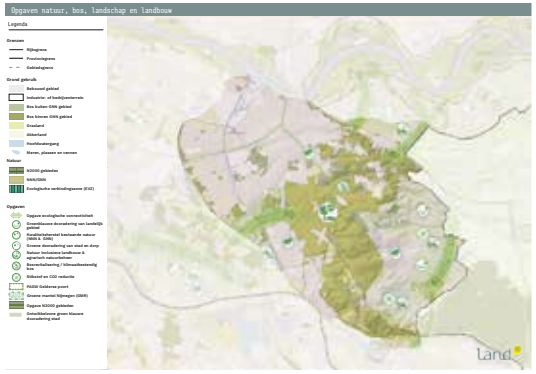
VRAAGSTUKKEN Mobiliteit | STUWWAL NOORD

Bron	Vraagstukken	Schaal
Koersdocument Mobiliteit Zuidflank	**1. Verbeteren van de bereikbaarheid via de N325 (Nijmegen – Beek – Duitsland)**	Stuwwal Noord
	2. Opvangen van autoverkeer op de stadsrand van Nijmegen - Ontwikkelen (TOP) mobiliteitshub bij Beek (P+R Oost). Overstap van auto naar: HOV richting Nijmegen, fiets of deelfiets.	Beek
	3. Versterken HOV-verbindingen richting Duitsland via Beek - Inclusief internationale verbinding richting Duitsland.	Stuwwal Noord
	4. Inzetten op mobiliteitstransitie en duurzame bereikbaarheid - meer openbaar vervoer. - meer fietsgebruik. - gebruik van hubs en P+R-locaties.	Stuwwal Noord
Verkeersplan Beek & Berg en Dal	**1. Verminderen van de barrièrewerking van de Oude Kleefsebaan in Berg en Dal.** - Verbeteren onoverzichtelijke kruisingen met Oude Kleefsebaan. - Verbeteren oversteekbaarheid.	Berg en Dal
	2. Verbeteren verkeersveiligheid en doorstroming kruispunt Oude Kleefsebaan en Nieuwe Holleweg (Kerstendalseweg)	Berg en Dal
	3. Verbeteren verkeersveiligheid en doorstroming tussen Berg en Dal en Beek - Routes tussen beide kernen zijn sluiproutes bij file op de N325. - Te veel verkeer voor de smalle wegen. - Oude Holleweg: te weinig ruimte voor fietsers en auto's samen.	Beek & Berg en Dal
Programma Mobiliteit	**1. Regionale bereikbaarheid en afstemming** - Aansluiten bij mobiliteitstransitie in Nijmegen, waaronder een autoluwe binnenstad en parkeren aan de randen van de stad. - Tegengaan van sluipverkeer bij files op de A73 en het ontmoedigen van doorgaand verkeer door dorpen.	Regio
	2. Verkeersveiligheid en doorstroming - Verbeteren van de doorstroming en verkeersveiligheid op de N325. - Veiliger maken van oversteken voor fietsers en voetgangers, onder andere bij de Ubbergseweg. - Onderzoeken welke wegen geschikt zijn voor snelheidsverlaging van 50 km/u naar 30 km/u (GOW30). - Overwegen of wegen buiten de bebouwde kom van 80 km/u naar 60 km/u kunnen. - Rekening houden met landbouwverkeer in weginrichting zonder verkeersveiligheid andere weggebruikers te verminderen.	Stuwwal Noord
	3. Versterken van het fiets- en wandelnetwerk - Verbeteren van de kwaliteit en het onderhoud van fiets- en wandelroutes. - Verbeteren van de toegankelijkheid en veiligheid van looproutes en oversteken.	Stuwwal Noord
	4. Openbaar vervoer en alternatieve mobiliteit - Behouden en verbeteren van busverbindingen tussen dorpen en richting regionale bestemmingen. - Onderzoeken van vraagafhankelijk vervoer voor kleinere kernen.	Stuwwal Noord
	5. Omslag realiseren in mobiliteitsgedrag - Verbeteren van alternatieven voor de auto om een verschuiving in de model split te realiseren. - Balans vinden tussen voldoende parkeergelegenheid en het stimuleren van alternatieve vervoersmiddelen.	Stuwwal Noord
Aangevuld vanuit Projectgroep	- Bredere stoepen aanleggen. - Voldoende rustplaatsen in routes (bankjes).	Stuwwal Noord Stuwwal Noord

VRAAGSTUKKEN water | STUWWAL NOORD

Bron	Vraagstukken	Schaal
Water- en rioleringsprogramma 2026-2030 Berg en Dal	**1. Beschermen van het bodem- en watersysteem** - Tegengaan van bebouwing en ingrepen op kwetsbare plekken in de ondergrond (o.a. voorkomen dat niet-waterdoorlatende leem- en kleilagen worden doorboord). - Beschermen van de stuwwal als belangrijke schoonwater-buffer.	Stuwwal Noord
	2. Vergroten van het vermogen van het gebied om regenwater vast te houden en te infiltreren - Ontstenen en vergroenen van erven en openbare ruimte. - Afkoppelen van hemelwater van het riool. - Versterken van natuurlijke waterberging, bijvoorbeeld door graften, stuwen in beken en herstel van beekdalen. - (Deels) omvormen van naaldbos naar loofbos. - Herstel beken hellinggebied Beek-Ubbergen.	Stuwwal Noord
	3. Omgaan met gevolgen van klimaatverandering - Tegengaan van verdroging van bodem en natuur. - Beperken van wateronttrekking (oppompen) in droge perioden. - Verminderen van risico's op bodemerosie en wateroverlast bij piekbuien. - Voorkomen van wateroverlast door een veranderend klimaat (piekbuien, langdurige regenval enz.). - Verminderen natuurbrandrisico bosgebied Stuwwal.	Stuwwal Noord
	4. Tegengaan van wateroverlast - Tegengaan van wateroverlast door afvloeiend hemelwater. - Tegengaan van grondwateroverlast langs de uitlopers van de stuwwal.	Stuwwal Noord

VRAAGSTUKKEN landschap, groen en natuur (1) | STUWWAL NOORD

Bron	Vraagstukken	Schaal
Pre-verkenning Stuwwal Rijk van Nijmegen | Blauwe Motor	**1. Realiseren van een klimaatbestendige stuwwal** - Water vasthouden op de stuwwal, op de flanken en in de droogdalen: in stand houden biodiversiteit, tegengaan natuurbrandrisico en tegengaan droogtestress. - Verminderen van verdamping door vervangen naaldhout door loofhout. - Verbeteren infiltratie en vergroten van de grondwateraanvulling. - Tegengaan watererosie. - Beekherstel: water langer vasthouden.	Stuwwal Noord
	2. Vergroten van de biodiversiteit en kwaliteit van groengebieden - Vergroten bodemdiversiteit. - Verbeteren waterkwaliteit (voldoen aan KRW). - Grootschalige ecologische verbindingen versterken. - Kwaliteitsherstel bestaande natuur (NNN en GNN). - Bosrevitalisering.	Stuwwal Noord
	3. Realiseren van klimaatadaptieve stedelijke gebieden - Oplossingen: vergroenen, vernatten enz.	Dorpen
	4. Goede balans tussen natuur en recreatie - Recreatieve druk uit stedelijk gebied verminderen. - Recreatieve druk verspreiden.	Stuwwal Noord
	  	
De Groene Mantel	**1. Herstellen van de waterbalans op de stuwwal en verbeteren waterkwaliteit** - Verdroging van natuur, landbouw en drinkwaterbronnen tegengaan. - Water langer vasthouden op de stuwwal en minder snel laten afstromen. - Herstellen van kwelzones op de flanken van de stuwwal. - Beter benutten van natuurlijke waterstromen van hoog (stuwwal) naar laag (komgebieden). - Vergroten van infiltratie en opslag van regenwater. - Verbeteren van bodemstructuur zodat water beter wordt vastgehouden. - Aanleggen van buffers om water op te slaan in natte perioden en beschikbaar te houden in droge perioden.	Stuwwal Noord
	2. Versterking van natuur en biodiversiteit - Het leveren van een bijdrage aan realisatie van de Vogel- en Habitatrichtlijnen door maatregelen te nemen die voor specifieke vogelsoorten meerwaarde opleveren. - Versterken van het Gelders Natuurnetwerk: kwaliteitsverbetering en uitbreiding natuur. - Versterken van ecologische verbindingen.	Stuwwal Noord

VRAAGSTUKKEN landschap, groen en natuur (2) | STUWWAL NOORD

Bron	Vraagstukken	Schaal
Landschapsontwikkelingsplan	**1. Natuur- en bosontwikkeling** - Ontwikkeling en herstel van bronnen, bronbossen, hellingbossen en droge bossen. - Ontwikkelen van oude, natuurlijke bosstructuren. - Verbeteren van bosranden en overgangen naar cultuurgronden en schraallanden. - Creëren van kleinschalige open plekken in bos (bijv. heidevelden of corridors). - Behoud van hoogwaardige houtproductie op geschikte bodems. - Combineren van bosbeheer met natuurdoelen.	Stuwwal Noord
	2. Herstel van hydrologie en brongebieden - Beschermen en versterken van bronnen, sprengen, beken en kwelzones. - Behoud en herstel van natuurlijke waterhuishouding van brongebieden, waterlopen en beekstructuren. - Voorkomen van verstoring van grondwater, bodem en aardkundige waarden van de stuwwal. - Aanleggen of herstellen van: - graften - kleine wateropvangbekkens - landschapselementen die afstroming remmen. - Water langer vasthouden op de hellingen. - Verminderen van erosie op landbouwgronden en wegen.	Stuwwal Noord
	3. Versterking biodiversiteit en ecologische verbindingen - Versterken van natuurgebieden en boskwaliteit. - Verbinden van natuurgebieden via ecologische verbindingszones. - Herstel van natuurlijke vegetaties en bronmilieus. - Verminderen van nutriëntenbelasting en verstoring. - Ontwikkeling van leefgebieden voor dassen. - Ontwikkeling van biotopen voor reptielen (zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm). - Verbeteren van leefgebied voor amfibieën en vlinders. - Ontwikkeling van leefgebieden voor vogels van het cultuurlandschap (o.a. veldleeuwerik, geelgors, kwartel, patrijs, roodborsttapuit). - Behoud en versterking van leefgebied voor steenuil. - Verminderen van de barrièrewerking van infrastructuur: - N841 (Zevenheuvelenweg) - N842 (Nijmeegsebaan) - N325 (Nieuwe Ubbergseweg)	Stuwwal Noord
	4. Bescherming van cultuurhistorie en landschappelijke kwaliteit - Behouden en versterken van het reliëfrijke boslandschap van de stuwwal. - Beschermen van de sterke overgang tussen stuwwal en lager gelegen gebieden (zoals Ooijpolder). Behoud van landschappelijke vergezichten over o.a. Ooijpolder, Duffelt en Bekken van Groesbeek. - Voorkomen van aantasting door grootschalige ontwikkelingen. - Herstel van historische landschapsstructuren zoals: - oude lanen - landgoederen - historische bosstructuren - Beschermen van archeologische en historische structuren. - Ontwikkeling en beleefbaar maken van cultuurhistorische waarden uit: - Romeinse tijd - Middeleeuwen - latere ontginningen - Zichtbaar maken van cultuurhistorische elementen in het landschap.	Stuwwal Noord

VRAAGSTUKKEN landschap, groen en natuur (3) | STUWWAL NOORD

Bron	Vraagstukken	Schaal
	- Behoud en ontwikkeling van buitenplaatsen en historische landschapselementen zoals: - hakhout - vlechtheggen - graften - landweren - groeswallen - Behouden van rust, ruimte en donkerte. - Beschermen van het karakter van zandwegen. - Integreren van cultuurhistorie in recreatieve routes en gebiedsverhalen. **5. Zorgvuldige ruimtelijke ontwikkeling met behoud van rust, donkerte en open ruimtes** - Conserverende strategie voor bebouwing. - Nieuwe ontwikkelingen alleen wanneer zij: - ruimtelijke kwaliteit verbeteren - natuur, cultuurhistorie of beleving versterken - Uitbreidingen van functies zorgvuldig landschappelijk inpassen. **6. Ontwikkelen recreatieve mogelijkheden en versterken relatie tussen stad en landschap** - Ontwikkelen van recreatieve routes die: - natuur en landschap beleefbaar maken - cultuurhistorie zichtbaar maken - Verbeteren van wandel- en recreatienetwerken. - Realiseren van uitzichtpunten en belevingsplekken in het landschap. - Behoud van rust en natuurkwaliteit bij groeiende recreatiedruk. - Verbeteren van verbindingen tussen: - stad - stuwwal - Ooijpolder. - Landschap inzetten voor: - recreatie - educatie - regionale identiteit	Stuwwal Noord Stuwwal Noord
Aangevuld vanuit Projectgroep	- Voldoende groen in de kernen.	Stuwwal Noord

VRAAGSTUKKEN duurzaamheid, milieu en gezondheid | STUWWAL NOORD

Bron	Vraagstukken	Schaal
Aangevuld vanuit Projectgroep	**Duurzaamheid**	
	- Realiseren warmteprogramma.	Stuwwal Noord
	- Uitvoeren Net Impact analyse.	Stuwwal Noord
	- Verzwaring energie-infrastructuur.	Stuwwal Noord
	- Onderzoek mogelijkheden voor het ontwikkelen van een ZLT-netwerk (zeer lage temperatuur warmtenet).	Stuwwal Noord
	- Verduurzamen van de gebouwde omgeving (woningen, maatschappelijk vastgoed, bedrijven enz.).	Stuwwal Noord
	- Klimaatneutraliteit breder oppakken dan energie: is bijvoorbeeld ook grondstoffen en bio-based bouwmaterialen (onderdeel van de opgave circulaire economie en schoon- en emissieloos bouwen).	Stuwwal Noord
	Milieu	
	- Kwaliteit van de leefomgeving inventariseren op het gebied van: geluid verkeer, geluid evenementen, luchtkwaliteit.	Stuwwal Noord
	- Maatregelen schone lucht akkoord uitvoeren.	Stuwwal Noord
	- Schoon en emissieloos bouwen.	Stuwwal Noord
	- Hoog kwetsbare groepen niet plaatsen bij (drukke) wegen en spuitzones.	Stuwwal Noord
	Gezondheid en gezonde leefomgeving	
	- Elke kern een rood & groen ontmoetingsplek.	Stuwwal Noord
	- Voldoende (en uitdagende) speel- en beweegmogelijkheden aanbieden.	Stuwwal Noord
	- Toegankelijkheid van de openbare ruimte en voorzieningen.	Stuwwal Noord
	- Dementievriendelijk ingerichte openbare ruimte (herkenningspunten in de openbare ruimte).	Stuwwal Noord
	Veiligheid	
	- Voldoende verlichting langs fietspaden.	Stuwwal Noord

VRAAGSTUKKEN Projecten en programma's | STUWWAL NOORD

Thema	Vraagstukken	Schaal
Wonen	- Ontwikkeling Dekkerswald. - Herontwikkeling St. Bartholomeuskerk Beek. - Herontwikkeling Heilig Hart kerk Berg en Dal. - Afwegingskader bouwinitiatieven op de stuwwal.	Dekkerswald Beek Berg en Dal Stuwwal Noord
Voorzieningen en zorg	- Toekomst Sint Maartensschool. - Toekomst Orientalis. - Vernieuwing Kalorama. - Toekomst Afrikamuseum. - Toekomst (overig) religieus erfgoed. - Verduurzaming monumenten. - Vervanging De Boswinde (IHP 2025 - 2040). - Realisatie kindcentra (onderwijs en opvang).	Ubbergen Heilig Landstichting Beek Berg en Dal Stuwwal Noord Stuwwal Noord Berg en Dal Stuwwal Noord
Recreatie	- Toekomst Wylerbergmeer (blauwalg, recreatie, klimaatadaptatie, ecologische verbinding). - TOP Beek. - Toekomst Tivoli. - Ontwikkelruimte campings (vraag naar meer standplaatsen). - Hoe omgaan met stoppende recreatieve ondernemers (bijvoorbeeld maneges). - Hoeveel en wat voor evenementen is passend in het gebied > behoefte aan een afwegingskader.	Beek Beek Berg en Dal Stuwwal Noord Stuwwal Noord Stuwwal Noord
Natuur, landschap, cultuurhistorie en water	- Revitalisering landgoed Watermeerwijk. - Revitalisering landgoed Nederrijk. - Aanpak wateroverlast voet stuwwal. - Toekomst overige landgoederen (waaronder Holthurnsche Hof en Westermeerwijk). - In stand houden en vergroten zichtbaarheid werelderfgoed Romeins Aquaduct en de Holdeurn. - Instrument omgang met de omgeving van monumenten: pilot Dorpsgezicht Ubbergen | Beek. - Ontwikkelen ecologische verbindingszone Duivelsberg - Ooijpolder. - Vitaliteit monumenten.	Berg en Dal Berg en Dal Stuwwal Noord Stuwwal Noord Berg en Dal Ubbergen | Beek Buitengebied Beek Stuwwal Noord
Mobiliteit	- Aanpak N325. - Verbeteren verkeersituatie centrum Beek (bevoorrading winkels, lang parkeren en veiligheid). - Verbeteren veiligheid Verbindingsweg Beek (30 km/u). - Verkeerssituatie paddentrek (verkeersveiligheid bij overzetten padden). - Deelmobiliteit Heilig Landstichting. - Realiseren fietspad Oude Kleefsebaan, tussen Berg en Dal en Wyler. - Verbeteren verkeersveiligheid Meerwijkselaan.	Ubbergen, Beek Beek Beek Stuwwal Noord Heilig Landstichting Berg en Dal Berg en Dal
Nutsvoorzieningen en openbare ruimte	- Buurtaanpak versterking elektriciteitsnet. - Opgave verduurzamen gebouwde omgeving. - Nieuw onderstation Wylerbergmeer. - Diverse projecten voor groot onderhoud (MIP).	Stuwwal Noord Stuwwal Noord Stuwwal Noord Stuwwal Noord

Colofon

Deze Startnotitie is opgesteld door bureau Nieuwe Gracht, in opdracht van de gemeente Berg en Dal. Tijdens het opstellen heeft begeleiding plaatsgevonden vanuit een gemeentelijk Kernteam.

Kernteam gemeente Berg en Dal

Peter Greijmans
Erik-Jan Kanne
Tom Onderstal (projectleider)

bureau Nieuwe Gracht

Jan Willem Tap
Nadèche Westrus